

pd

posdata

Suplemento Cultural



Narrativa

Es publiquen *Estimat Michele* i *Vocabulari familiar*, dues obres de la gran escriptora italiana Natalia Ginzburg (pàg. 5).



EDICIONS PERIFÈRIC

«SOMNIS». Un dels treballs del dibuixant Paco Giménez i, baix, el poema de Marc Granell que li correspon.

Marc Granell posa veu poètica als dibuixos de Paco Giménez en un volum publicat per Perifèric

El domador il·lustrat

Eduard J. Verger
D'entrada, té l'aparença dels llibres dissenyats per a atraure i retenir l'atenció dels xiquets de pocs anys: és gran, té poca lletra, i sobretot està ple de dibuixos acolorits. El lector que se'l troba entre mans, si té fills o nebots en edat escolar (no és el meu cas, gràcies a Déu), sap automàticament què n'ha de fer, després de fullejar-lo per da-

III **Línies entremaliades, pensatives, somioses, compostes de paraules quotidianes**

munt damunt. Però aquest és un «llibre singular», tal com s'hi fa constar amb lletres grosses en la coberta posterior: advertència que, si no s'ha tingut la precaució de descobrir-la a temps (abans d'obrir un llibre d'aquestes dimensions, és prudent sospesar-lo una mica amb la mà dreta, olorar-lo de prop i examinar-lo amb parsimònia per davant i per darrere) arriba massa tard, quan ja fa bona estona que ens gaubem d'haver-nos deixat atrapar en la trampa de la seua singularitat.

Perquè, seguint un costum inveterat, l'hem començat a llegir per les primeres pàgines, i allà ens hem enviscat en la deliciosa paràbola hiperbòlica amb què Teresa Duran ens hi presenta el domador de línies. Resulta, doncs, que el domador de línies és Paco Giménez, ni més ni menys. Després, els nostres propis ulls comprovaran que no és tan hiperbòlica com era d'esperar (els pròlegs, ja se

sap...), però primer hem hagut de fer cas de la seua convincent invitació a entrar i contemplar. I, certament, aquest no és un espectacle dels que es poden veure tots els dies.

De línies o de tigres (que, més o menys, ve a ser el mateix, com ens fa veure Carlos Pérez, gràcies a un divertit i allisonador desplegament d'erudició fantàstico-moral a manera de pròleg). Línies entremaliades, pensatives, somioses, compostes de paraules quotidianes que ara juguen, fent redolins ingenus, a explicar aquest món que ens ha tocat gaudir i patir, amb la tendresa infantil que ja li coneixiem al Marc Granell d'altres vegades, i que encara li dura, a part, però no lluny, de la seua gran poesia «adulta». De *La lluna que riu*, un llibre publicat cap al final del segle passat, on Paco Giménez s'inspirava en les composicions del poeta per a acompanyar-lo amb les seues il·lustracions, se n'han re-

Somnis

*Cada nit sóc un altre diferent del que sóc.
Una nit sóc un indi,
una altra un caçador,
i una altra nit encara
un científic mig boig
a qui empaiten uns monstres
amb un malgeni atroç.
La gent, d'això, en diu somnis
i diu que els somnis són
absurdes ocurrencies
que tenim en el son.
Però jo tinc igual,
no m'importa el seu nom.
M'agrada cada nit,
per molt que passe por,
viure diferent vides,
ser altre del que sóc.*

collit ací un parell d'exemples, i aquests són, doncs, els únics que no responen al procediment de tota la resta d'aquesta publicació d'ara, en la qual ha estat el poeta qui, a la vista d'una selecció d'il·lustracions de Paco Giménez, les ha il·lustrades al seu torn amb els versos que aquestes li han inspirat. Una dada que pot ser molt interessant per a filòlegs i crítics llepafils, però que en realitat és bastant intranscendent, i precisament per això molt aprofitable per a una lleugera i saludable reflexió (qui s'inspira en qui?, qui il·lustra qui?) amb conclusió cantada: el poeta és un il·lustrador, i l'il·lustrador és un poeta, o no són res.

El domador de línies n'és la demostració, si més no per a qui, com jo mateix, de l'obra de Paco Giménez podia recordar tan sols el recull abans citat i

>>

>>

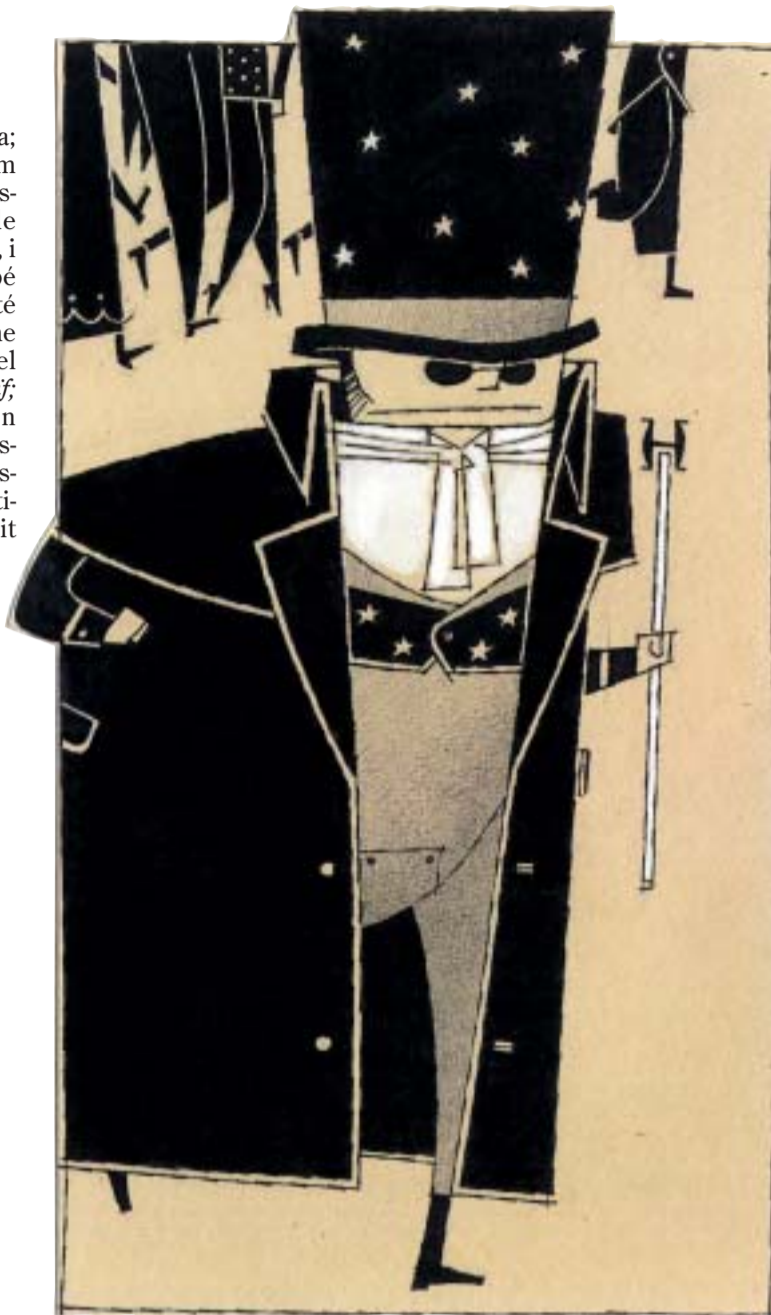
unes quantes troballes diperses i casuals. Tots els dibuixos reunits aquí provenen d'altres llibres en què les il·lustracions de Paco Giménez, òbviament, feien la seua funció d'acompanyants de luxe, sempre al servei dels textos en funció dels quals havien estat concebuts. Però ara, la seua presentació deslligada d'aquelles referències alienes, en aquesta mena d'antologia seleccionada per la mà experta de Manuel Granell (l'autoritat del qual en assumptes semblants és més que indiscutible), ens torna més perceptibles els valors autònoms, independents de la seua funcionalitat ocasional, d'aquesta obra de Paco Giménez, i ens fa evident la seua coherència estilística, per damunt de la diversitat de gèneres i tècniques conreats per l'autor en el transcurs d'una vintena llarga d'anys.

Gèneres i tècniques. En tots aquells i aquestes es troba a gust el domador que té ben dominada la matèria del seu art. Però el que més sorprèn l'espectador atent d'aquest espectacle no és ben bé la perfecció, la nitidesa, la seguretat dels traços, que no seria difícil d'assolir a força de regla i compàs, i més amb els mitjans mecànics i electrònics de què hom disposa avui, sinó la gràcia exacta i alhora natural, la naturalitat graciosa i alhora exacta, o aquella qualitat indefinible feta de per-

fecció aparentment no buscada; que, lluny de fatigar-nos, com més la contemplem més ens fascina, i que només trobem de tant en tant en l'art dels genis, i en la naturalesa sempre. Per bé que l'art de Paco Giménez no té res a veure amb el naturalisme frustrat que caracteritza en el fons, si bé el mirem, tot art *naïf*; en la seua distorsió del món «real», en la seua geometria estudiadíssima, fins i tot en les escenes més encisades i fantàstiques, s'acumula un gran pòsit

III
Les il·lustracions
provenen d'altres
llibres en què feien
d'acompanyants
de luxe

III
La selecció, a cura
de Manuel Granell,
torna perceptible el
valor independent
dels dibuixos



EDICIONS PERIFÉRIC

«EL PALLASSO TRIST». Il·lustració de P. Giménez i versos de Marc Granell.

El pallasso trist

Per moltes estrelles
que el teu vestit tinga,
si no en tens al cor,
malcarada i fosca
et serà la vida.

de cultura visual, una saviesa heretada de totes les avantguardes que s'han succeït al llarg del segle vint, des de l'*art nouveau* al cubisme, des dels *fauves* al *pop art*.

No, no és aquest un espectacle dels que es poden veure tots els dies. Ni dels que es deixen fullejar amb la mirada displicent de qui no espera gran cosa d'una simple col·lecció d'il·lustracions despallades de substància textual. Al contrari, ens fa desitjar tot allò que no se'ns hi ofereix, per les limitacions materials d'una edició com aquesta: per molt que confiem en la destresa de Manuel Granell a l'hora de fer-ne una selecció ben representativa, ens quedem amb les ganes de conèixer i gaudir tota la resta de l'obra de Paco Giménez. I ara com ara, decididament, els nostres hipotètics fills o nebots en edat escolar no es quedaran sense regal, però s'hauran d'esperar fins a demà o despús demà.

LIBROS

La novela póstuma de la autora neozelandesa Janet Frame La vida vista desde la muerte

J. Martínez Rubio
Si un autor se ha preocupado de esconder su obra durante su vida pero ha dado suficientes pistas para hacerla salir a la luz una vez muerto, nos gusta creer que se trata de algo parecido a su legado. Las últimas palabras, aunque no tienen por qué serlo, se revisten de un brillo ultraterreno y parecen revelarnos, así lo queremos creer, la verdadera naturaleza de su autor, la auténtica expresión de su obra. Para qué fingir después de muerto. Póstumo, entonces, se convierte en sinónimo de verdad mientras, al mismo tiempo y en algunos ca-

III
Fue encumbrada por
la crítica anglosajona
hasta el punto de
promoverla para
el Nobel

sos, comienza a circular cierta leyenda que parece aportar interpretaciones y significados nuevos a la obra descubierta.

Está ocurriendo con *2666* de Roberto Bolaño, amontonada en las librerías de Estados Unidos, ha ocurrido con Hemingway y su *París era una fiesta*, con Cabrera Infante, con Alfonsina Storni, con Kafka y con tantos escritores que dejaron epistolarios y correspondencias privadas para gusto de los vivos futuros.

Así sucede con la novela *Hacia otro verano* (Seix Barral, 2009), de la neozelandesa Janet Frame (1924-2004), quien, tras escribirla en 1967, no quiso publicarla por pudor a ser entendida como una confesión demasiado explícita. Y, en efecto, son muchos los analistas que ven en la novela una relación inevitable con la vida de Frame, sobre todo al completarla con la autobiografía *Un ángel en mi mesa* (Seix Barral, reedición de 2008), compilación de tres volúmenes anteriores.

Hacia otro verano es el deseo de Grace Cleave, una escritora joven, soltera y solitaria, de en-

contrar un lugar cálido en medio de un Londres helado por la situación geográfica —tan lejos de Nueva Zelanda—, por la hostilidad de la vida urbana —tan distinta de su infancia—, por la imposibilidad de establecer lazos de amistad o de amor o de cariño que estrangulen esa tendencia a la depresión.

La invitación de un periodista, Philip Thirkettle, que le había entrevistado para una revista, a pasar un fin de semana en su casa de campo junto a su mujer y sus dos hijos pequeños se convertirá en la prueba de fuego para Grace: cómo comportarse con ellos, cómo tratar con los niños, que todo lo saben y todo lo dicen, cómo superar esa imposibilidad de comunicación y ese sentido del ridículo a quedarse en blanco y a parecer una imbécil.

En medio de los actos cotidianos de una familia extraña, Grace se sentirá totalmente desarraigada, «soy un pájaro migratorio», y todo su pasado se revolverá para recordarle su exclusión de la sociedad y para insistir en su desequilibrio mental. El torbellino se desata en la



Janet Frame
Hacia otro verano

Traducción de Aleix Montoto
Seix Barral, Barcelona, 2009

narración con una prosa heterogénea, abrupta, muy proclive al monólogo interior y a las imágenes poéticas, en un buen sentido de la expresión. Mezclando canciones neozelandesas de su infancia con recuerdos de sus hermanos, de su madre atemorizada por su padre omnipotente y ferroviario, con los sucesos del fin de semana, con su vida en Londres, el fluir de la conciencia de Grace se desborda hasta la obsesión. Sólo el deseo de volver a casa a encerrarse con la literatura la salvará, o la condenará, según se mire: «*nada es sencillo si tu mente es un servil vagabundo que va del peligroso mundo exterior al secreto y seguro mundo interior*».

No cabe duda que para Janet Frame la literatura fue un medio para sostenerle el pulso a la vida, como para Virginia Woolf o Alejandra Pizarnik, o tantas otras amenazadas por sí mismas. Encumbrada por la crítica anglosajona hasta el punto de promoverla para el Nobel, ha tardado en entrar en nuestro país. Sólo alguna editorial de escasa tirada había publicado cuentos y poesías, pero la gran novelista que llegó timidamente de la mano de Seix Barral en 1991 con su autobiografía, vuelve ahora con una novela que conmueve, emociona y desespera a partes iguales. Además, es una novela póstuma.